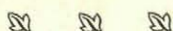

ook nog dikwijls zijn brieven op mijn schrijftafel, welke steeds even opgewekt waren geschreven in zijn groot en duidelijk schrift.

Enkele van de laatste plannen van Dr. Jac. P. Thijsse, in het bijzonder die betreffende De Levende Natuur zijn mij bekend, en ik hoop er in te slagen, deze plannen zo goed mogelijk in overeenstemming met zijn bedoeling tot uitvoering te brengen.

S. VERSLUYS.

GLANSKOP.

Prompt strijk en zet omstreeks 15 Augustus komt het paartje Glanskopmeezen zich melden op Binnenduin. Dadelijk vestigen zij zich in het vogelhoekje en loeren naar de hennepnetels. Die zijn er altijd, nu wat meer, dan wat minder; ze hebben er in de laatste tien jaren nooit ontbroken. In het midden van Augustus is hun eerste bezending vruchten aan het rijpen en de voortgezette bloei alweer ingezet. Dat is het aardige van Augustus, jaar in jaar uit vertoonen de verschijnselen van groei en bloei een aantrekkelijke bestendigheid. Strengere winters veroorzaken gedurende de eerste helft van het jaar veel vertraging en zachte winters (vooral eenige achtereën) veroorzaken in lente en voorzomer menig opzienbarend anachronisme, maar dat raakt in Juli al aardig uitgeraasd en zoo krijgen we dan voor Augustus en zelfs voor September een heel behoorlijk aantal „vaste datums”.

De Glanskopjes weten dat ook. Evenals de meeste meezen beschikken ze over een geestes-faculteit, die we zouden kunnen vergelijken met ons geheugen: besef van tijd en besef van plaats. En zoo „weten” ze dan dat ze, om een behoorlijk kwantum hennepnetelvruchtjes tot hun beschikking te krijgen, omstreeks 15 Augustus op Binnenduin moeten zijn in de Vogelhoek.

Die Vogelhoek is niet groot, op zijn best honderd vierkante meter, maar het is een ondoordringbare wildernis van hondsroos, kamperfoelie, bramen, klimop, meidoorn, buksboom, cypres, brandnetels, koekoeksbloemen, gouwe, lelietjes van dalen, boschandoorn, hennepnetel, enz.

Als er niet genoeg hennepnetel is, dan vergenoegt de Glanskop zich met boschandoorn en ook andere Labiaten. Maar de hennepnetel is hem het liefst, wat wel vreemd lijkt, want hij moet toch wel last krijgen van die stekelige kelkpieken. Ook kan hij dikwijls niet genoeg houvast vinden op de nog al tengere plant en dan staat hij eerst een poosje te bidden eer hij neermikt op het begeerde hapje. Die vruchtjes zijn tamelijk groot en dus wel de moeite waard. En wij, wij kunnen ons niet zat zien, aan de vlugge en vlotte acrobatiek van deze prachtige vogeltjes, de vlugste van al die zoo vlugge meesjes.

Zij hebben altijd haast en gunnen zich nauwelijks tijd om te lokken of te zingen. En als zij dat dan toch eenmaal doen, dan gaat het alweer in duizelingwekkend tempo en verbijsterende afwisseling, soms ook weer met fijne uithaaltjes, die haast rustig lijken.

Ze zingen en lokken het heele jaar door met misschien een stille periode in Juli en het allerdrukst in April en weer in September. Het is wel aan te raden die zang nog eens goed te bestudeeren, want die helpt ons wel het meest om onze Glanskop te onderscheiden van de Matkop. Vijftig jaar geleden maakten wij ons daarover weinig zorgen en we noemden beiden zonder onderscheid „Zwartkopmees”, zonder er erg in te hebben, dat de Zwartkopmeezen in de buurt van Amsterdam andere geluiden maakten dan de Hagenaars. Het is niet alleen een kwestie van dialect; ze spreken een geheel andere taal. De Amsterdammer kondigt zijn aanwezigheid aan met een nog al ruw, gerekt pèh, pèh, pèh: drie lettergrepen in twee seconden. Meestal blijft het bij drie lettergrepen, maar soms brengt hij het wel tot zes of zelfs zeven. De Hagenaar zegt: etsi — det det det det det: het voorslagje een halve seconde, daarna iets minder dan een halve

seconde rust en eindelijk dat „det det det” zes of meer achtereen en dan zes per seconde, dus een veel viever en pittiger geluid dan dat van den Amsterdammer. Als hij heel goeden zin heeft dan laat hij dat rateltje volgen door een herhaald wjieuw—wjieuw, mooi uitgehaald: 3 lettergrepen in 2 seconden. De Amsterdammer is de Matkopmees, de Hagenaar is de Glanskop.

Ge zult wel opmerken dat in het Polderland ook wel eens een enkele Glanskop voorkomt en evengoed ook Matkoppen in de duinstreek.

De Glanskop heeft inderdaad een glanzige zwarte schedelkap met blauwigen weerschijn, terwijl het doffe zwart van de Matkop zelfs in het bruine kan trekken. Maar je moet dan de levende vogel zien in goed licht en van nabij. Dat moet je treffen zooals ik op 22 Januari 1944 toen ik door een open raam van een bovenkamertje naar buiten en naar beneden keek. Het was een heldere middagzon en die Glanskop was druk aan het werk. De zonneglanzen flitsten langs de zwartsatijnen schedelkap en in dit licht glinsterden ook de anders als groezelig wit beschreven wangveertjes in rein sneeuwwit. Met snelle snavel-slagen hamerde hij de pitten uit de sneeuwbesen, die hij op een tak vastklemde met beide pootjes.

De Glanskop.

Dezelfde vrind vergastte mij een paar dagen later met een andere uitbarsting van activiteit. We hadden fijngesneden stukjes kaaskorst op de voederplaats gestrooid onder den Meidoorn. De Glanskop had dat dadelijk ontdekt, zocht het beste brokje uit en vloog daarmee in een blauwe spar, die een meter of tien verder stond, dik in de naalden. En nu werkte dat vogeltje zijn prooi stevig tusschen naalden en takhoek en haalde onmiddellijk een nieuw brok. En dat ging toen zoo in razende snelheid voort; twee of drie stuks per minuut, een half uur lang, tot alles was geborgen. De andere meezen, Koolmees en Pimpelmees hebben daar mee van geprofiteerd. Die willen ook wel eens iets bergen, maar lang zoo vlijtig niet als de Zwartkoppen en de Zwarte mees. Glanskop stopt ook beukenootjes in den grond, in 1942 heeft hij heel wat beuken gezaaid.

In het winterhalfjaar leven die Glanskopjes voor een groot deel wel van plantaardig voedsel, want naast hun voorkeur voor de familie der Labiaten versmaden zij ook de Composieten niet. Wij zagen er reeds een bezig met de vruchten van de sneeuwbes. Zij nemen ook de kamperfoeliebessen en wel alleen om de pitten die ze met de bekende drift er uit halen. Dan ook distelkoppen en de zaden van teunisbloem. Een perk van teunisbloemen is in den voorwinter een prachtige verzamelplaats voor meezen van allerlei soort. Glanskop en Pimpel in de eerste plaats. En dan ook nog Sijsjes, Vinken, Groenvinken. Ten slotte is er dan ook haast geen enkel zaadje meer over en de opengebroken vruchten staan sparrig naar alle kanten uiteen.

In Februari gaan de Glanskoppen echt zingen. De drie motieven van de lokroep worden „uitgebouwd” tot heele strofen. Het hoofdkenmerk van dezen zang is alweer het heldere timbre en de driftige prestissima, verbonden met intense halen. Er komen ook andere geluiden bij, die aardig passen in het schema. Waar een stuk of drie paartjes hun gebieden ten opzichte van elkander afpalen ontwikkelt zich een waar concert. Het lijkt of daar een bonte menigte van vogels bezig is, waarin men o.a. de Boompieper en de Fluiter zou kunnen meenen te herkennen. Het tempo van het „det det det” is haast identiek met dat van de Fluiter en het „wjieuw” herinnert aan de Boompieper bij het dalen.

In Juli vermindert de zang, maar in September herleeft de zangdrift weer in volle levendigheid. Op 10 September '41 werd ik aangelokt door een geweldige vogeldrukke en kwam terecht bij een

gezelschap van een dozijn Glanskoppen, ouders en jongen aan het zingen en spelen, dansen en achtervolgen. Ze dwarrelden langzaam langs de breede boschlaan verder. Vermoedelijk waren het een paar gezinnen, misschien ook wel een enkel, want er waren drie ouden en negen jongen.

Ze houden van oud hout en liefst een beetje molmig, want in de stoelen van het hakhout delven ze graag hun nesten. Daar beginnen ze meestal mee in de tweede helft van Maart, om evenals de meeste van onze zangvogels hun jongen te kunnen voeren met het gedierte van het ontlukend loover.

† JAC. P. THIJSSE.

VRAGEN EN KORTE MEDEDELINGEN.

Bericht. Nu De Levende Natuur na een onderbreking van twee jaren eindelijk weer verschijnt, komen wij met een aflevering, die nog grotendeels door wijlen Dr. Jac. P. Thijsse is geredigeerd (in October 1944).

Daar op onze oproep een verheugend groot aantal medewerkers zich heeft gemeld, hebben wij goede hoop met hun aller hulp ons Tijdschrift in Thijsse's geest te kunnen voortzetten en zelfs, zoals hij van plan was, het uit te bouwen tot het Nederlandse Tijdschrift voor Veldbiologie.

Door de nog steeds geldende beperkingen zullen voorlopig slechts maandelijks afleveringen van 12 bladzijden zonder omslag kunnen verschijnen, maar wij hopen spoedig tot uitbreiding in staat te zijn.

Na de lange onderbreking achten wij het beter de 49e jaargang met deze aflevering als afgesloten te beschouwen en van Januari 1947 de 50e jaargang te beginnen.

De voor 1944/1945 afgesloten abonnementen zullen geacht worden te gelden tot Juli 1947.

J. HEIMANS
N. TINBERGEN
J. WILCKE
S. VERSLUYS

Otter. Op 27 Aug. '44 is tussen Voorhout en Warmond een jonge Otter dood gevonden. Hij was nog zeer vers, zodat het Rijksmuseum voor Nat. Hist. hem heeft kunnen prepareren. Moeten we nog steeds zo pessimistisch over onze otterstand zijn?
Leiden.

A. C. PERDECK.

Vogelnieuws van de N.O. Polder. Op een wandeling door het thans nog onontgonnen deel van de polder vanaf kamp Espelerbocht (in het centrum van de polder) recht op de dijk benoorden Urk aan en over de dijk naar Urk toe nam ik 30 Juli 1944 het volgende waar:

In de dichte rietvlakten nabij 't kamp zaten tamelijk veel gele kwikstaarten en rietgorzen en waar de vegetatie aaneengesloten was hoorde ik werkelijk *veel* kwartels (zodra er open plekken in de begroeiing waren hoorde ik ze niet meer). Enkele bruine kiekenduiven zwierven er rond. Meer naar de dijk toe, waar de begroeiing zeer schaars was, kwamen een 100 à 200 zilvermeeuwen boven mijn hoofd alarmeren. Ik vond 1 groot jong. Vermoedelijk is dit de kolonie (of een afsplitsing ervan) die in 1943 door Muller (Limosa 16, p. 121) op ongeveer dezelfde plaats werd gevonden (toen $\pm$ 20 paren).

Flak langs de dijk is door 't kwelwater een strook van meertjes gevormd, die rondom dicht begroeid zijn en waar het wemelde van de steltlopers; ik herkende o.a. kievieten, oeverlopers, witgatjes, watersnippen. Drie steltkluten kwamen overvliegen, terwijl even later er één (een andere) boven mij ging alarmeren! Vanaf de dijk hoorde ik grote en kleine karekiet. Op Urk zelf zaten een duizend of meer oeverzwaluwen, zeker verzamelen voor de trek.